

Traviščem vračamo življenje

KUM

Kumljansko obsega osrednji del Posavskega hribovja, kjer se hriboviti svet med rekama Savo in Sopotom najvišje vzpne s 1.220 m visokim izrazitim vrhom Kum. Velik del območja poraščajo različni tipi gozda, med katerimi so najbolj razširjeni bukovi gozdovi. Na krčevinah prevladujejo suha travišča in grmišča, ki so pomembna rastišča kukavičevk ali divjih orhidej. Manjša naselja in razpršene kmetije obdajajo stari visokodebelni travniški sadovnjaki.

Suha travišča na Kumu

Suha travišča, ki jih strokovnjaki imenujejo tudi **habitatni tip polnaravna suha travišča in grmiščne faze na karbonatnih tleh** (*Festuco-Brometalia*) (*pomembna rastišča kukavičevk), so nastala v daljni preteklosti s krčenjem gozda za kmetijsko rabo. Daleč najlepša najdemo na Čimernem, kjer so po raznovrstnosti rastlin najbolj bogata in raznolika na Kumljanskem in najbrž tudi v slovenskem in evropskem merilu. Suha travišča so pomembna rastišča kukavičevk oz. divjih orhidej. Na kumljanskem lahko najdemo kar 27 različnih vrst. Te so pokazateljice dobro ohranjenih ekstenzivnih travišč.

Visokodebelni sadovnjaki

Kumljanski visokodebelni sadovnjaki, zasajeni z avtohtonimi sortami sadja ter vzdrževani na tradicionalni ekstenzivni način, so pomembno življenjsko okolje številnih živali. Povečujejo vrstno pestrost travišč, strma pobočja varujejo pred erozijo in ponujajo možnost razvoja visokokakovostnih prehrabnih produktov. Sadovnjaki poleg domovanja številnim pticam predstavljajo tudi prehranjevalni prostor tihim

in nevidnim prebivalcem gozdnega roba in cerkvenih ostrešij – netopirjem. Ti s prehranjevanjem z žuželkami uravnavajo njihovo številčnost.

Območje Kuma je del projekta *LIFE TO GRASSLANDS* – življenje traviščem

Območje Kuma je eno izmed štirih projektnih podobmočij, na katerih se med leti 2015 in 2020 izvaja projekt *LIFE TO GRASSLANDS*. Z njim želimo prispevati k ohranjanju suhih travišč in visokodebelnih sadovnjakov kot pomembnih življenjskih okolij, ki zaradi sprememb v obdelovanju in opuščanja rabe hitro izginjajo. Celotno območje Kuma je vključeno v evropsko ekološko omrežje Natura 2000. Krajinski park Kum pa pokriva kar tretjino projektne podobmočja.

Zakaj ohranjati kumljanska travišča?

Brez pridnih rok kumljanskih kmetov in umnega obdelovanja zemlje bi se travniki že v nekaj letih popolnoma zarasli. Izginile bi barvite cvetlice, travniški sadovnjaki in živali, ki so vezane na ta življenjski prostor. Ob tem bi izgubili pomemben delež opraševalcev rastlin, naravna zelišča in začimbe s travnikov, plodove sadnih dreves in zdravo krmo za živino. Zato je redno sonaravno vzdrževanje travnikov, kot se že stoletja izvaja, nujno potrebno, če želimo ohraniti bogastvo in raznolikosti kulturne krajine in možnosti samooskrbe s hrano.

navadna kukavica

Ali veš ...

... da so kmetje že od nekdaj vedeli, kdaj je pravi čas za prvo košnjo na kumljanskih travnikih? Opazovali so zorenje kumine ali »kimla« oz. »kima«, kot jo imenujejo domačini. Ko so semena kumine zrela in lepo zadišijo, je čas za prvo košnjo. Izkušnje in opazovanje narave so omogočili, da so cvetlice na travnikih dozorele, odvrogle semena in omogočile nov življenjski krog cvetočih travnikov naslednje leto.

Ohranimo jih, pridružite se nam!

Ob zavedanju, da so travniki na območju Kuma rezultat človekovega delovanja, želimo lastnike in zakupnike zemljišč, ki kmetujejo na območju z manj ugodnimi naravnimi pogoji, s projektom LIFE TO GRASSLANDS spodbuditi za sonaravno in trajnostno obdelovanje travišč. V ta namen bomo izvedli aktivnosti, v katere se lahko vključi vsak lastnik ali zakupnik površine s suhim travnikom, pašnikom ali visokodebelnim sadovnjakom na območjih Natura 2000.

Predvidene aktivnosti projekta

LIFE TO GRASSLANDS:

- **Zaraščanje** – Načrtujemo odstranitev zarasti na vsaj 26 ha zaraščenih kmetijskih površin. S tem bomo izboljšali stanje zaraščajočih se suhih travnišč, na katerih želimo zagotoviti njihovo nadaljnjo rabo za obdobje vsaj 10 let.
- **Kupili bomo nekaj kosilnic**, ki bodo za uporabnike suhih travnišč na voljo v neodplačni rabi.
- **Pašniki – skupaj jih obnovimo ali vzpostavimo nove**. Ohranjanje suhih travnišč na strminah je možno le z rejo živine in nadaljnjo predelavo mesa in mleka v končne izdelke s prepoznavno blagovno znamko. Za ekstenzivne pašnike bo v neodplačni rabi na voljo 10 km električnega pastirja.
- **Stari travniški sadovnjaki naj spet oživijo**. Za obnovo obstoječih sadovnjakov ali za zasaditev novega sadovnjaka na strmih travniških bo na voljo 300 sadik starih sort sadnega drevja (jablane, hruške, češnje, slive, orehi).
- **Učenci, učitelji, otroci, vzgojitelji – gremo na travnik!** V prostorih Krajevne skupnosti Dobovec bo vzpostavljena učilnica, ki bo namenjena otrokom in učencem. Za njihovo ozaveščanje bo oblikovan izobraževalni program Učilnica na travniku, pedagoški delavci pa bodo imeli priložnost svoje znanje o travniških kot učni vsebini nadgraditi na izobraževalnih seminarjih.

Izdal: Zavod RS za varstvo narave | Besedilo: Sandra Zvonar, Ljudmila Strahovnik, Monika Podgorelec, Mateja Nose Marolt | Fotografije: Aleksander Koren, Ljudmila Strahovnik | Ilustracija: Samo Jenčič | Oblikovanje: Sandra Anzulović | Tisk: Birografika Bori d.o.o. | Naklada: 1000 izvodov | Maj 2017 | www.travisca.si in www.lifetograsslands.si

Publikacijo smo izdali v okviru projekta LIFE TO GRASSLANDS (LIFE14 NAT/SI/000005). Projekt se izvaja s prispevkom LIFE, finančnega instrumenta Evropske skupnosti. Projekt sofinancira Ministrstvo za okolje in prostor RS.

PARTNERJI PROJEKTA

ZAVOD REPUBLIKE SLOVENIJE
ZA VARNOST NARAVE

DRUŠTVO GORIJSKE KOŠENCE

SOFINANCER PROJEKTA

REPUBLIKA SLOVENIJA
MINISTRSTVO ZA OKOLJE IN PROSTOR